

Årsrapport 2011

Regionale forskningsfond – felles rapport
Utarbeidet av Forskningsrådet

REGIONALE
FORSKNINGSFOND

Innholdsfortegnelse

1	TO ÅR MED REGIONALE FORSKNINGSFOND	1
1.1	SØKNADER OG INNVILGNINGER	1
1.2	ARBEIDET MOT MÅLOPPNÅELSE	2
2	AKTIVITETER I PERIODEN	3
2.1	FORSKNINGSRÅDETS ARBEID	3
2.2	SAMARBEID MED ANDRE PROGRAM	4
2.3	STYRENS ARBEID	5
2.4	INFORMASJONS AKTIVITETER/PROFILERING	6
2.5	LÆRINGSARENAER	6
2.6	TILTAK FOR Å NÅ SPESIELLE MÅLGRUPPER	6
2.7	SØKNADSVURDERINGEN	7
2.8	KLAGEORDNING	8
3	UTLYSNINGER OG RESPONS PÅ DEM	9
3.1	UTLYSNINGENE	9
3.2	TILSAGN OG PROSJEKTTYPER	11
3.3	TILSAGN ETTER TEMA	13
3.4	OFFENTLIG SEKTOR	13
3.5	KVALIFISERINGS PROSJEKTENE	15
3.6	OPPSUMMERING	16
4	ØKONOMI	17
4.1	BEVILGNINGER, TILDELINGER OG OVERFØRTE MIDLER	17
5	RESULTATRAPPORTERING	18
5.1	BEVILGNINGER I 2011	18
5.2	ØVRIGE INDIKATORER	18
	TABELLVEDLEGG	19
T.1	BEVILGNINGER FORETATT I 2011	19
T.2	SAMLEDE BEVILGNINGER FRA UTLYSNINGENE I 2011	20

1 To år med regionale forskningsfond

1.1 Søknader og innvilgninger

Etter 2011 har de regionale fondene gjennomført de to første driftsårene. Hovedkonklusjonen i den følgeevalueringen som Forskningsrådet og fondene har tatt initiativ til, og NIFU gjennomfører, er at ordningen er kommet godt i gang. På det regionale nivået er ordningen mottatt med stort engasjement og fondsstyrene er godt i gang med sitt arbeid, selv om det vil ta tid og utvikle gode strategier og praksis. For Forskningsrådet har iverksettingen blitt noe mer kompleks og ressurskrevende enn forventet. Forskningsrådet har prioritert å få det operative på plass og NIFU krediterer rådet for å ha fulgt opp implementeringen på en profesjonell måte. Evalueringen understreker at det er viktig å forstå implementeringen som en læringsprosess og at det vil ta flere år før ordningen er «ferdig» implementert.

Søknadsmengden indikerer at ordningen fyller et behov. Som tabell 1.1.-1 nedenfor viser var det 573 søknader i 2010 og 499 i 2011. Næringslivets andel av søknadsmengden utgjør begge årene ca 40 %.

Tabell 1.1.1: Søknader 2010 og 2011 etter type institusjon som søker

Type institusjon	2010		2011	
	Antall	%	Antall	%
U&H-sektoren	138	24,1	138	27,7
Instituttsektoren	112	19,5	117	23,4
Næringsliv	240	41,9	199	39,9
Interesseorganisasjoner og ideelle org. (inkl. kulturinst.)	11	1,9	2	0,4
Helseforetak og andre behandlingsinst.	28	4,9	12	2,4
Offentlige etater (kommuner, fylke, off. foretak)	44	7,7	31	6,2
Totalt	573	100,0	499	100,0

Kilde: Forskningsrådets søknadsoversikt (denne og neste tabell)

De regionale forskningsfondene representerer også en ny mulighet for offentlige institusjoner til å få finansiert forskning knyttet til sine utviklingsoppgaver. Etter første driftsåret ble det oppsummert at søknadene fra offentlig sektor var relativt få og ofte av for dårlig kvalitet. Tabellen ovenfor viser at offentlig sektor, representert ved de to nederste søkergruppene i tabellen, reduserte sin andel av søknadsmengden fra 2010 til 2011 fra 12,6 % til 8,6 %.

Ser en på tallene over innvilgede søknader fra hvert av de to søknadsårene ser en at offentlig sektor heller ikke øker sin andel av innvilgede søknader. Vi vil derfor seinere i denne rapporten diskutere mer inngående hvordan de regionale fondene dekker FoU-behov i offentlig sektor.

Tabell 1.1.2: Innvilgede søknader fra 2010 og 2011 etter type institusjon som søker

Type institusjon	Søknadsår 2010		Søknadsår 2011	
	Antall	%	Antall	%
U&H-sektoren	51	23,6	41	23,8
Instituttsektoren	61	28,2	55	32,0
Næringsliv	89	41,2	67	39,0
Interesseorganisasjoner og ideelle org (inkl. kulturinst.)	0	0	0	0
Helseforetak og andre behandlingsinst.	4	1,9	1	0,6
Offentlige etater (kommuner, fylke, etc)	11	5,1	8	4,7
Totalt	216	100,0	172	100,0

1.2 Arbeidet mot måloppnåelse

I dette avsnittet vurderer vi en del av resultatene i 2011 opp mot arbeidet for å oppnå hovedmålene for de regionale fondene.

Hovedmål	Momenter med hensyn til måloppnåelse
Styrke forskning for regional innovasjon og regional utvikling	Fondene har til sammen bevilget 192 mill. kr til søknader som er kommet inn etter utlysningene i 2011. Fondene oppsummerer og konkretiserer i sine årsberetninger hvordan disse utlysningene retter seg inn mot sentrale tema for de respektive regionene. Gjennom egenandeler i næringslivet på minst 50 % og med egenandeler også fra offentlige institusjoner og forskningsinstitusjonene utløser denne bevilgningen en forskningsaktivitet som trolig ligger på over 400 millioner. De regionale fondene representerer "friske" midler i form av avkastning av et særskilt forskningsfond.
Mobilisere til økt FoU-innsats i regionene	Følgeevalueringen fra NIFU viser at mange av søkerne i 2010 var nye. Tallene for 2011 er ennå ikke gjennomgått for å sjekke om denne tendensen fortsetter, men registreringene gjennom søknadsmottaket i Forskningsrådet tyder på at det også i 2011 var svært mange nye virksomheter. Fondene erfarer at vikemiddelet "regional kvalifiseringsstøtte" er etterspurt og det ser ut til at flere fond etter hvert går over til løpende utlysning av disse midlene som et ledd i å senke barrierene for å søke. De av fondene som systematisk har fulgt opp kvalifiseringsprosjektene kan rapportere at de i stor grad leder til søknader til andre ordninger for videreføring av arbeidet.
Bidra til økt forskningskvalitet og utvikling av gode og konkurransedyktige FoU-miljøer i regionene.	Fondene har i 2011 i større grad enn i 2010 rettet sine utlysninger inn mot FoU-miljøene gjennom å utlyse regionale forskerprosjekt og regionale institusjonsprosjekt. Konkurransen om disse midlene har vært stor og innvilgelsesprosenten tilsvarende lav, noe som har bidratt til høy kvalitet på de prosjektene som har fått støtte. Fondene stiller krav om samarbeid med regionale aktører innen næringsliv eller offentlig sektor, noe som bidrar til at de regionale FoU-miljøene utvikler sin kontaktflate mot slike aktører og styrker sine evner til å bidra i innovasjonsprosesser i offentlig og privat sektor.
Skape utviklings- og læringsarenaer der regionale erfaringer kan drøftes i relasjon til nasjonal og internasjonal kunnskap og aktiviteter	Forskningsrådet har i samarbeid med de regionale sekretariatene gjennomført fem læringsarenaer og en årskonferanse. Hovedtemaene har vært felles erfaringer i relasjon til nasjonale programmer og nasjonale erfaringer med forskningsadministrasjon. Fondene rapporterer om økt regional aktivitet når det gjelder informasjon og arenaer for opplæring i prosjektutvikling og søknadsskriving. Gjennom økt bruk av nettet og pressen er det liten tvil om at de regionale fondene bidrar til økt oppmerksomhet om betydningen av forskning hos aktører i næringsliv og forvaltning i regionene.
Sørge for tett samspill mellom aktiviteter i regionene og deres relasjoner til andre nasjonale og internasjonale programmer og aktiviteter	Ved sidene av læringsarenaene er samarbeidet med Forskningsrådets regionale kontorer en viktig kanal for koordinering med nasjonale og internasjonale programmer. Samarbeidet om søknader til 15 % - potten om felles utlysninger og gjennomføring av disse utlysningene har stimulert til samarbeid mellom fondene. Fondene oppsummerer dette som positive erfaringer som bidrar til bedre kontakt også med nasjonale program. De ønsker å videreutvikle bruken av 15 % - potten til slike fellesutlysninger. Alle fondene stiller krav om samordning med skatteFUNN-ordningen. Arbeidet med internasjonale relasjoner og det å skjerpe kravene til internasjonalt samarbeid i prosjektene kan styrkes, selv om alle regioner rapporterer om prosjekt med internasjonalt samarbeid.

2 Aktiviteter i perioden

2.1 Forskningsrådets arbeid

Forskningsrådet bistår fondene med administrativ veiledning knyttet til utlysning og oppfølging av FoU-prosjekt, elektronisk søknadsbehandlingssystem og gjennomføring av fagvurderinger for alle prosjektyper utenom regionale kvalifiseringsprosjekt. Dette gjøres dels av sekretariatet i avdeling for regional FoU og dels av de regionale representantene tilknyttet Forskningsrådets regionale kontorer.

Forskningsrådet hadde i 2011 31 608 720 kroner som skulle brukes til felles utlysninger mellom fondsregioner og til eventuell utlysning av regionale problemstillinger i nasjonale forskningsprogrammer (den såkalte 15 % - potten). I tillegg er det besluttet at midlene skal dekke utgifter til følgeevaluering knyttet til de regionale fondene. I departementets retningslinjer av 23.10.2010 ble det presisert at fondene i 2010 og 2011 skulle kunne søke om disse midlene til å delfinansiere:

- Felles utlysninger mellom flere fond.
- Utlysninger av utvalgte regionale problemstillinger gjennom nasjonale programmer.
- Særskilte administrative etableringskostnader.

Forskningsrådet ga det som nå kalles «Programstyret for VRI¹ og RFF 15 % - potten» i oppgave å bestemme fordelingen av disse midlene til fondene. I 2011 ble det utlyst en konkurranse om de felles midlene der de ulike fondene kunne søke. Fondene ble invitert til å søke innen 13. april 2011 om følgende typer tiltak:

- Felles utlysninger eller andre kvalitetshevende tiltak på tvers av fondsgrenser.
- Utlysning av regionalt definerte problemstillinger i nasjonale forskningsprogrammer.
- Prosjekter med deltakelse og aktivitet utenfor egen region, selv der dette ikke omfatter samfinansiering med andre fond.

Det kom inn i alt seks søknader. Programstyret bevilget til følgende fire prosjekt:

Prosjekt	Beløp fra 15 % - potten	Utlisningsbeløp inkl. fondenes egenfinansiering
Teknologi-samarbeid for fremtidens produkter Felles utlysning mellom Innlandet og Oslofjordfondet	6 000 000	15 000 000
Helse og omsorg - for den aldrende befolkning Felles utlysning mellom Hovedstaden og Oslofjordfondet	10 000 000	30 000 000
Ny teknologi innen akvakultur-næringa Felles utlysning mellom Vestlandet, Midt-Norge og Nord-Norge	8 000 000	8 000 000
Kunnskaps-basert næringsutvikling med bioteknologi som verktøy Felles utlysning mellom Innlandet og Hovedstaden	7 000 000	16 000 000
SUM	31 000 000	69 000 000

Med grunnlag i bevilgningene fra 15 % - potten organiserte så de aktuelle regionene utlysninger med frist 12. oktober 2011. De fleste fondene la inn egenandeler, slik at de utlyste beløp ble betydelig større enn det potten bidro med.

Sekretariatet fikk også fullmakt til å gå i dialog med grupperingene bak Søknaden, *Stipend-program – Bærekraftig verdiskaping i regionale innovasjonssystemer* (Agder og Vestlandet)

¹ VRI=Virkemidler for regional FoU og innovasjon (www.forskningsradet.no/VRI)

og, *Forskning på samisk identitet, kultur og kulturforvaltning* (Nord-Norge, Midt-Norge og Innlandet) med sikte på reviderte søknader for 2012-bevilgningen innenfor en tilskuddsramme på 5 mill. kr til hver².

Det ble i 2010 tatt initiativ til en følgeevaluering av arbeidet med de regionale forskningsfondene. NIFU er engasjert for å gjennomføre arbeidet, som startet i 2011. Formålet er å utvikle konkret og anvendbar kunnskap om regionale forskningsfond, inkludert Forskningsrådets roller i disse, som grunnlag for forbedring, utdypning og videreutvikling. Hovedkonklusjonene er referert i første avsnitt i denne årsmeldingen.

Det har vært brukt kr 845 175 til følgeevalueringsarbeidet fram til utgangen av 2011.

Av de 8,7 millionene som ble tildelt til dekning av Forskningsrådets administrative merutgifter var 5,1 mill. kroner forutsatt å gå til de regionale representantenes bistand med strategiske råd og støtte til fondsstyrene. De regionale representantene har deltatt på de felles læringsarenaene sammen med sekretariatene, deltatt i valgkomiteene til styrene og ellers bistått sekretariatene med utlysninger, informasjonsarbeid og vurderinger i samband med søknadsbehandlingen.

De resterende 3,6 millioner har ikke vært tilstrekkelige til å løse Forskningsrådets oppgaver i samband med de regionale fondene. Midlene som er gått med i 2011 har vært som følger:

Lønnsutgifter og kontorhold	2 665 501
IKT-drift og løpende utviklingsarbeid	1 000 238
Læringsarenaer inkl. årskonferanse	314 275
Utgifter til fagvurderinger	932 786
Reiser og andre adm. utgifter	263 827
Sum	5 176 627

Årsaken til at vi har kunnet holde et slikt aktivitetsnivå skyldes overføringer fra 2010, samt noe egenfinansiering. Også i 2012 vil Forskningsrådet måtte bidra med en viss egenfinansiering for å kunne yte de regionale fondene tilfredsstillende tjenester.

Det er organisert faglige vurderinger av 204 søknader i 2011 mot 148 i 2010. Det er økning i fagvurderingsarbeidet og økning i veiledningsarbeidet som følge av at flere prosjekt er i aktivitet, som er hovedgrunnen at arbeidsmengden har økt fra 2010 til 2011.

Det har vært gjennomført 5 læringsarenaer i tillegg til de regionale fondenes første årskonferanse, som fant sted i Bergen i mars 2011. I tillegg har det vært avholdt et kurs i mediehåndtering. Forskningsrådets koordinator har deltatt på sekretariatslederforumet, som ble opprettet i 2011 for å gjøre det praktiske samarbeidet mellom fondene seg i mellom og med Forskningsrådet lettere. Forumet har avholdt 3 møter i 2011.

2.2 Samarbeid med andre program

Forskningsrådet legger vekt på å arbeide for tett samarbeid med andre relevante program. De regionale kontorene er viktige bindeledd mellom regionene og Forskningsrådet i denne sammenheng. De regionale kontorene organiserer årlig møter med Forskningsrådets øvrige programmer med relevans for regionene og formidler informasjon fra regionene til

² Det ble sendt inn en fornyet søknad fra Agder, som programstyret bevilget i desember 2011, men som vil gå av bevilgningen for 2012. Fornyte søknad fra Nord-Norge, Midt-Norge og Innlandet kom i april 2012.

programmene og fra programmene til regionene. Forskningsrådets regionale kontorer er representert som observatører i de regionale fondsstyrene.

Programmet virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI) var viktig i forberedelsesfasen for regionale forskningsfond idet det bidro til å styrke oppmerksomheten om betydningen av FoU i det regionale utviklingsarbeidet. Det er et mål å utvikle dette samarbeidet også knyttet til driften av de regionale fondene idet VRI kan være en viktig mulighet for å stimulere til FoU i bedriftene og til å styrke det regionale arbeidet med FoU-spørsmål generelt. I VRI Trøndelag er offentlig sektor inkludert i VRI-arbeidet for å se om de gode erfaringene med mobilisering til FoU i næringslivet kan overføres til offentlig sektor.

VRIs årskonferanse i Trondheim i september 2011 ble gjennomført i samarbeid med RFF, som også la en av sine læringsarenaer i tilknytning til denne.

Fagvurderingene av RFF-søknader skjer i samråd med Forskningsrådets relevante programmer som bidrar med sine fageksperter. Der likelydende søknader sendes de regionale fondene og Forskningsrådets programmer samordnes fagvurderingene i størst mulig grad.

2.3 Styrenes arbeid

Alle styrene ble etablert i 2010 og fellesrapporten for 2010 inneholder en oversikt over styrenes sammensetning. Nye styrever ble valgt sent på høsten 2011 med sikte på perioden 2012-2015. Sammensetningen av disse blir det redegjort for i neste års rapport.

Tabell 2.3.1: Antall styremøter i 2011

Fondsregion	Ant.møter	Merknad
Agder	4	Samarbeid med RFF Vestlandet om stipendiatprogram innen innovasjonsforskning. (15 % - potten). Et av styremøtene ble innledet med en strategisamling der samtlige av regionens forskningsinstitusjoner og næringsklynger ble invitert til å holde korte presentasjoner for styret (i forbindelse med utarbeidelse av ny handlingsplan)
Hovedstaden	4	Har i tillegg hatt en strategisamling. Samarbeid om utlysninger med Oslofjordfondet og RFF Innlandet.
Innlandet	5	Samarbeid med Hovedstaden og Oslofjordfondet om utlysninger samt RFF Midt-Norge og Nord-Norge om søknad fellesutlysning samiske spørsmål.
Midt-Norge	4	Samarbeid med RFF Nord-Norge og Vestlandet om fellesutlysning innen akvakulturteknikk og Nord-Norge og Innlandet om søknad fellesutlysning samiske spørsmål.
Nord-Norge	5	Samarbeid med RFF Midt-Norge og Vestlandet om fellesutlysning innen akvakulturteknikk samt med Midt-Norge og Innlandet om søknad fellesutlysning innen samiske spørsmål.
Oslofjordfondet	4	Samarbeid og fellesmøte med RFF Hovedstaden om felles utlysning innen eldreomsorg og med RFF Innlandet om felles utlysning innen teknologi.
Vestlandet	4	Samarbeid med Agder om stipendiatprogram innen innovasjonsforskning og med Midt-Norge og Nord-Norge om felles utlysning innen akvakulturteknikk.
Til sammen	30	

Årskonferansen i mars 2011 fungerte også som en viktig møteplass for styrene. Sammen med måten 15 % - potten ble utlyst på i 2011 (jfr. avsnitt 2.1.) bidro dette til å styrke samarbeidet mellom fondene, noe fondene ønsker å videreføre i arbeidet med utnyttelsen av 15 % - potten videre.

Styrelederne tok initiativ til et møte mellom styrelederne, Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet for å utveksle erfaringer om driften av de regionale fondene de to første årene. Møtet holdt den 3. november 2011 og det ble oppsummert som et nyttig forum og viktig læringsarena som burde holdes årlig.

2.4 Informasjonsaktiviteter/profilering

Alle regionene har gjennomført omfattende informasjonsaktiviteter i form av informasjonsmøter, annonsering og deltakelse på møter i ulike næringslivsfora og på universitet og høyskoler. Generelt sett har informasjonsaktiviteten blitt styrket i forhold til 2010. Graden av rapportering fra regionene om informasjonsaktiviteten varierer når det gjelder detaljnivå og kategorisering, slik at det er vanskelig å gi noen samlet, kvantitativ framstilling av denne aktiviteten, men det er grunnlag for å trekke fram følgende forhold:

- Den mer bedriftsrettede informasjonsaktiviteten er økt både gjennom generell bedriftsrettet informasjon og gjennom at flere av fondene har systematisk oppfølging av virksomheter som ikke fikk gjennomslag for sine søknader.
- Nettet brukes mer aktivt. Fondene har overtatt mer ansvar for sine egne sider på www.regionaleforskningsfond.no og bruker også fylkeskommunenes nettsider til informasjon. Noen av fondene har opprettet egne sider på Facebook (Oslofjordfondet) og Twitter (Agder).
- Det holdes fortsatt mange annonserte informasjonsmøter. Mens disse i 2010 hadde karakter av mer generell informasjon om fondene har de i 2011 vært knyttet til konkrete utlysninger og/eller hatt karakter av prosjektutviklingsverksteder.
- Flere av fondene rapporterer om styrket informasjonsvirksomhet rettet mot institutter, universiteter og høyskoler, offentlig sektor og bedriftsgrupperinger/enkeltbedrifter.
- Pressen brukes i større grad. Det rapporteres om annonsering i samband med utlysninger, men også at enkelte av fondene tar egne initiativ i form av kronikker og debattinnlegg.

Forskningsrådets sentrale koordinator og/eller våre regionale representanter har deltatt på mange av disse aktivitetene. I tillegg har Forskningsrådet selv deltatt på ulike konferanser og møter og informert om fondene. Det er opprettet en nyhetstjeneste på fondenes fellessider www.regionaleforskningsfond.no som videreformidler nyhetsoppslag i regionale presse og på nettsider om fondenes aktiviteter.

2.5 Læringsarenaer

Forskningsrådet har ansvaret for den felles læringsprosessen som fondene og Forskningsrådet har hatt i samband med etableringen og den videre drift. Det har vært gjennomført 5 ordinære læringsarenaer der sekretariatslederne og deres medarbeidere samt Forskningsrådets regionale representanter deltar i tillegg til RFF-sekretariatet i Forskningsrådet. I tillegg har det vært årskonferanse og et felles møte der styrelederne og Forskningsrådet møtte Kunnskapsdepartementet samt et kommunikasjonskurs. I tabellen nedenfor gjengis datoer og hoved- og undertema for disse læringsarenaene:

Dato	Hovedtema	Undertema/moment
7. februar	Erfaringer fra søknadsbehandlingen 2010	Følgeevalueringen, prosjektoppfølgning, årskonferansen
14. mars	Kommunikasjonskurs	
22.-23.3. mars	Årskonferansen 2011	Erfaringene fra første år. Mobilisering til FoU
14. juni	Erfaringen med fondenes årsrapportering	Felles e-rapporteringssystem
23. september	Følgeevalueringen	Felles samling med VRI 22. september
3. november	Fellesmøte styrene, Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet	Styrenes erfaringer fra det første årets drift ble oppsummert
29. november	EØS statsstøtterelement	RFF og offentlig sektor

2.6 Tiltak for å nå spesielle målgrupper

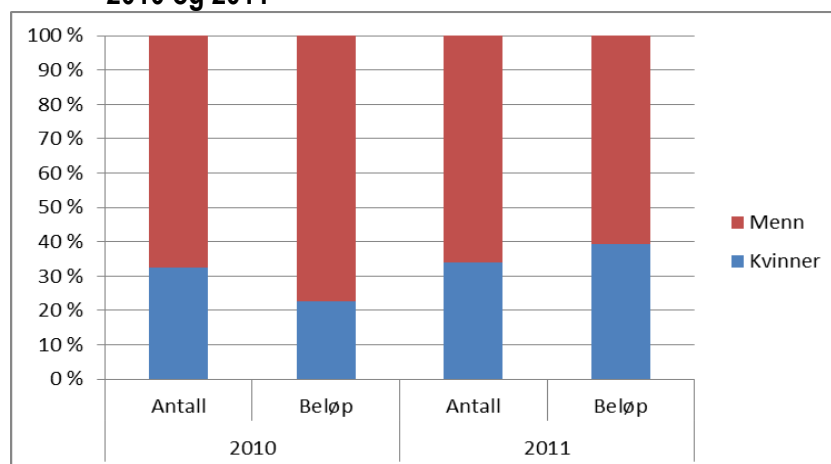
Fondene har med ulike presisjon pekt på spesielle målgrupper for arbeidet i 2011:

Fondsregion	Utpekte målgrupper i 2011
Agder	Næringsklynger og forskningsinstitusjoner
Hovedstaden	Offentlig sektor (og dens behov for nye løsninger innen helse, vann og avløp, transport)
Innlandet	Bioteknologiklyngen på Hamar og NCE-klyngen på Raufoss i tillegg til samiske problemstillinger. FoU-miljøene.
Midt-Norge	Styret vedtok 25. mai å sette inn ekstra innsats mot temaet innovasjon i offentlig sektor
Nord-Norge	Perspektiver på tvers av innsatsområdene: urfolk, kjønn og samarbeidsløsninger regionalt og internasjonalt.
Oslofjordfondet	Bedrifter og offentlig sektor
Vestlandet	Særlig arbeidet med to spesielle målgrupper i 2011: reiseliv og kommunal sektor

Alle fondene har på en eller annen måte gjennomført spesielle informasjonstiltak overfor de utpekte målgruppene, noe de har redegjort for i sine årsberetninger. Ut over spesielle målgrupper knyttet til næringsklynger i de respektive regionene er det først og fremst offentlig sektor som har vært en spesiell målgruppe i 2011. Midt-Norge har forsøkt med spesiell innsats knyttet til kompetansemekling overfor denne sektoren og utlyst et eget forskningsprosjekt knyttet til FoU-utfordringer i offentlig sektor. Det samme har Vestlandet, som også har opprettet en arbeidsgruppe med kommunale rådmenn i samarbeid med KS. Nord-Norge har utarbeidet materiell og gjennomført spesielle informasjonsaktiviteter overfor samiske miljø. De regionale fondene i Nord-Norge, Midt-Norge og Innlandet gikk sammen om å søke av 15 % - potten om midler til en felles utlysning knyttet til samiske problemstillinger. Søknaden nådde ikke opp i første omgang, men det ble åpnet for å fremme en revidert søknad i 2012.

Tiltak for spesielt å nå kvinnelige søkere har ikke vært iverksatt i 2011, men som det framgår av Figur 2.6 nedenfor har andelen kvinnelige prosjektledere likevel økt fra ca 32 % i 2010 til 34 % i 2011. Andelen av tildelt beløp er enda større, fra ca. 23 % i 2010 til ca 39 % i 2011:

Figur 2.6: Kvinnelige prosjektlederes andel av antall prosjekter og tildelt beløp 2010 og 2011

Hovedårsaken til denne økningen er at utlysningene i 2011 rettet seg mer inn mot forskerprosjekter der kvinnene utgjør 50 % av prosjektlederne og faktisk styrer gjennomgående litt større prosjekter enn sine mannlige kolleger.

I de regionale kvalifiseringsprosjektene (forprosjekt) utgjør kvinnene ca. 38 % av prosjektlederne og mottar ca. 35 % av midlene.

2.7 Søknadsvurderingen

Det kom inn 259 søknader om regionale kvalifiseringsprosjekt i 2011, 183 til fristen 13. april og 67 til fristen 12. oktober og 9 til utlysningen i Agder med løpende frist. Disse er vurdert i

regionale vurderingsprosesser der fondene på ulik måte har organisert uavhengige fagpanel. Krav til forskningsinnhold og konkrete planer for videreføring i hovedprosjekt har vært viktige kriterier i disse prosessene, i tillegg til den regionale relevansen og relevansen i forhold til utlysningene. Antallet kvalifiseringsprosjekt er mindre enn i 2010 da det var 374 slike prosjekt. Til gjengjeld er antallet prosjekt som krever fagvurderinger i Forskningsrådet gått noe opp.

Etter utlysningene 13. april 2011 kom det inn til sammen 62 forskerprosjekter (52 fra Nord-Norge og 10 fra Innlandet) og 14 institusjonsprosjekter (10 fra Nord-Norge og 4 fra Innlandet). Til sammen 11 prosjekter ble avvist, slik at 65 prosjekt ble fagvurdert. Fagvurderingene av disse ble gjennomført som individuelle fagvurderinger. I alt 90 norske og utenlandske fagekspert ble anvendt i denne prosessen. Hver ekspert vurderte fra 1 til 6 søknader. Samtlige prosjekt ble vurdert av minst to eksperter, men for de fleste ble minst tre eksperter bedt om vurdering. Det ville vært ønskelig og etablert diskusjoner mellom de individuelle ekspertene, slik Forskningsrådet etter hvert har begynt å gjøre, men dette lot seg av kapasitetsmessige grunner ikke gjennomføre i 2011. Dersom det bare var bedt om to ekspertvurderinger, og disse hadde svært ulike vurderinger av prosjektet, ble det innkalt en tredje ekspert.

Ved søknadsfristen 12. oktober 2011 kom det inn 80 regionale bedriftsprosjekt og 32 regionale offentlige prosjekt. Av disse ble 4 ikke fagvurdert fordi de gjennom forhåndsvurderinger av styrene ikke ble funnet å ha tilstrekkelig regional relevans og 10 ble avvist. Det ble dermed gjennomført panelvurderinger for 98 prosjekt høsten 2011. Disse ble fordelt på i alt 19 panel med til sammen 67 fagekspert. I tillegg kom det inn 14 forskerprosjekt og 30 regionale institusjonsprosjekt. Av disse ble til sammen 3 avvist, slik at 41 prosjekt ble vurdert av individuelle eksperter. I alt 63 fagekspert ble involvert i dette arbeidet, som ble gjennomført på samme måte som ved utlysningen i april. Til sammen ble altså 204 prosjekt fra utlysningen i 2011 ble fagvurdert av Forskningsrådet, av disse fikk 67 prosjekt (32,8 %), bevilgning. I 2010 ble det fagvurdert 148 søknader.

Av kapasitetsgrunner brukes mange eksperter som også benyttes av de øvrige programmene i Forskningsrådet selv om det også legges vekt på å finne fram til nye eksperter. Representanter for enkelte av de regionale sekretariatene deltok på en del av panelmøtene. Dette ble oppfattet som positivt både av sekretariatene og paneldeltakerne.

2.8 Klageordning

Forskningsrådet ble i brev av 15. juli 2010 delegert av Kunnskapsdepartementet å ivareta klageordningen for de regionale fondene. Forskningsrådets hovedstyret vedtok i møte 17. februar 2011 at rådets eksterne klageutvalg også skulle være klageorgan for de regionale fondene. Det har tatt tid å få etablert en god og omforent saksgang for klagesaker og avklart det eksterne klageorganets rolle, slik at noen av de første klagesakene fikk alt for lang saksbehandlingstid. Etter hvert har dette kommet mer på plass og saksbehandlingstiden for klagesaker er redusert betydelig.

Det kom inn 8 klager til Forskningsrådet i 2011, 6 fra Innlandet (4 av sakene fra Innlandet gjaldt søknader fra 2010) og 2 fra Vestlandet. To av sakene ble løst uten å involvere eksternt klageutvalg. Eksternt klageutvalg behandlet 4 saker for de regionale fondene i 2011, alle fra Innlandet. I 3 av disse fikk klager medhold, mens klager ikke fikk medhold i én sak. I to saker fra 2011 som ble behandlet i 2012 fikk klager ikke medhold (1 fra Vestlandet og 1 fra Innlandet).

3 Utlysninger og respons på dem

3.1 Utlysningene

Samtlige hadde minst en utlysning i 2011. I tabell 3.1.1. nedenfor har vi forsøkt å fordele utlyste beløp på de ulike søknadstypene. Fordelingen må bli skjønnsmessige da flere av fondene har satt en totalramme for utlysninger som gjelder flere søknadstyper. Der det er utvist skjønn ved fordelingen er tallene satt i parentes. Detaljene bak tallene går fram av tabell 3.1.2 på neste side.

Tabell 3.1.1: Utlyste beløp (mill. kroner) til ulike prosjekttyper

Region	Regional kvalifiserings-støtte.	Regionale bedrifts-prosjekt*	Regionale offentlige prosjekt	Regionale institusjons-prosjekt	Regionale forsker-prosjekt	Totalt
Agder	5,0 – 9,5	3,0 – 5,5		4,0		12,0 – 19,0
Hovedstaden	20,0	(26,0)	(22,0)		(26,0)	94,0
Innlandet	2,3	(6,5)		2,3	(8,9)	20,0
Midt-Norge ^{*)}	4,0	17,7		5,0		26,7 ^{*)}
Nord-Norge	6,0	(5,3)	(3,7)	(14,1)	(10,4)	39,5
Oslofjordfondet	6,0	(15,0)	(17,5)		(7,5)	46,0
Vestlandet	6,0	15,7	8,6			30,3
Sum utlyst	56,0 – 60,5	(72,0 – 74,5)	(49,6)	(20,9)	(51,9)	268,5 – 275,5
Mottatte søkn.	259	82	32	45	81	499
Innvilgede søkn.	105	30	10	11	15	171
Innvilgnings %	40,5 %	36,6 %	31,3 %	24,4 %	18,5 %	34,3 %

^{*)} Midt-Norge publiserte en utlysning om kvalifiseringsprosjekt og offentlige prosjekt på til sammen 8 mil. kr i 2011, men søknadsfristen var i april 2012, slik at den ikke er tatt med i tabellen.

Utlyste midler overstiger bevilgningen for 2011, noe som skyldes at fondene dels har overført midler fra 2010 og dels har forskuttet noen midler for 2012.

Utlyst beløp i 2011 var i størrelsesorden 260 mill. kr mens det i 2010 var ca 177. Veksten skyldes et noe større utlyst beløp til regionale bedriftsprosjekt og regionale offentlige prosjekt og en økt satsing på regionale forskerprosjekt. Målt i antall innvilgede søknader ble tilslagsprosentene om lag de samme som i 2010 for kvalifiseringsprosjektene (ca 40 %), men noe lavere for de Forskningsrådsvurderte (27,5 % i 2011 mot ca 30 % i 2010). Dette skyldes at en del av utlysningene av regionale forskerprosjekt og institusjonsprosjekt resulterte i langt flere søknader enn det var grunnlag for å kunne innvilge.

I tabell 3.1.2 er det satt opp en oversikt over utlysningene som angir hvilke utlysninger de enkelte fond har hatt. I høyre kolonne er antallet mottatte søknader på hver av utlysningene.

Flere av fondene har vært involvert i felles utlysninger helt eller delvis finansiert av 15 % - potten. Her er finansiert beløp fra denne potten fordelt på de involverte regionene og slått sammen med de beløpene de enkelte regionene eventuelt har bidratt med.

Tabellen viser at det naturlig nok er ulikt samsvar mellom utlyste midler og innkomne søknader fra utlysning til utlysning. Utlysningene av forskerprosjekter i Nord-Norge i april og oktober mobiliserte et betydelig større antall prosjekter enn det var mulig å finansiere. Av de utlyste 20,8 millionene ved utlysningen i april ble det delt ut 15,9 mill. kr til 6 forskerprosjekt (av 52 søknader) og til ingen av de 10 institusjonsprosjektene. På motsatt side finner vi felles-utlysningen mellom Innlandet og Oslofjordfondet om regionale bedriftsprosjekter og regionale forskerprosjekter innen teknologisamarbeid for fremtidens produkter. Denne utlysningen var på til sammen 10 mill. kr og det kom inn tre søknader, men ingen av dem var støtte-

verdige. Denne utlysningen gjentas i april 2012 og det kommer da inn to søknader. Også andre av utlysningen fikk noe mindre respons enn forventet.

Tabell 3.1.2: De enkelte fondenes utlysninger i 2011

Region	Frist	Prosjekttyper og tema	Ramme (mill. kr)	Mottatte søknader i 2011
Agder	12.10.2011	Inntil 4 mill. kr til regionale institusjonsprosjekter innen kultur og opplevelsesnæringer	4,0	2
		3 – 5,5 mill. kr til regionale bedriftsprosjekter – tematisk innen Agders FoU-strategi	3,0 – 5,5	5
		2 – 4,5 mill. kr til større regionale kvalifiseringsprosjekter innen energi/miljø/klima og helse	2,0 – 4,5	2
	Løpende	3-5 mill. kr til regional kvalifiseringsstøtte.	3,0 – 5,0	9
Hovedstaden	12.10.2011	Innovasjonsprosjekt i offentlig sektor, innovasjonsprosjekt i næringslivet og forskerprosjekt innen offentlig sektors behov for helse- og omsorgstjenestene og teknologi for den aldrende befolkning. (Fellesutlysning med Oslofjordfondet. Utlisningen var på 30 mill. kr, det er ført opp 15. mill. kr på hver region)	15,0	6 (innsendt H. staden)
		Innovasjonsprosjekt i offentlig sektor, innovasjonsprosjekt i næringslivet og forskerprosjekt innen samfunnets behov for miljøvennlig infrastruktur - vann og avløpssektoren	18,0	5
		Innovasjonsprosjekt i offentlig sektor, innovasjonsprosjekt i næringslivet og forskerprosjekt innen offentlig sektors behov for organisering og teknologistøtte for den aldrende befolkning	15,0	1
		Innovasjonsprosjekt i offentlig sektor, innovasjonsprosjekt i næringslivet og forskerprosjekt innen samfunnets behov for miljøvennlig infrastruktur - transportsektoren	18,0	3
		Forskerprosjekt og innovasjonsprosjekt innen kunnskapsbasert næringsutvikling med bioteknologi som verktøy (Fellesutlysning med Innlandet. Utlisningen var på 16 mill, det er ført opp 8 på hver region.)	8,0	2 bedr.p. 6 forsk.p. (innsendt H.staden)
	Løpende (off.gjort i desember 2012)	Mobiliseringstiltak for offentlig sektor og næringslivet	20,0	0 (søkn. kommer i 2012)
Innlandet	13.4.2011	Regional kvalifiseringsstøtte og regionale forskerprosjekter og institusjonsprosjekter som støtter opp under handlingsplanen til fondsregion Innlandet	7,0	30 kval.p. 10 forsk.p 4 inst.p
	12.10.2011	Regionale bedriftsprosjekter og regionale forskerprosjekter innen kunnskapsbasert næringsutvikling med bioteknologi som verktøy (Fellesutlysning med hovedstaden. Utlisningen var på 16 mill, det er ført opp 8 på hver region)	8,0	1 bedr.p. 1 forsk.p. (Innsendt Innlandet)
		Regionale bedriftsprosjekter og regionale forskerprosjekter innen teknologisamarbeid for fremtidens produkter (Fellesutlysning med Oslofjordfondet, samlet ramme var 10 mill. kr, det er ført opp 5 mill. kr på hver region)	5,0	2 bedr.p. 1 forsk.p. (Innsendt Innlandet)
Midt-Norge	12.10.2011	Regionale bedriftsprosjekt innen marin sektor	5,0	9
		Regionale bedriftsprosjekt innen fornybar energi og miljøteknologi	5,0	3
		Regionale bedriftsprosjekt innen maritim sektor	5,0	2
		Regionale institusjonsprosjekt innen verdikjede mat	5,0	7
		Regionale kvalifiseringsprosjekt innen de fire temaene ovenfor	4,0	37
		Regionale bedriftsprosjekt innen temaet ny teknologi i akvakulturnæringer (Fellesutlysning med Nord-Norge og Vestlandet. Utlisningen var på 8 mill. kr og det er ført opp 2,67 mill. kr på hver region)	2,67	6 (Sendt Midt-Norge)
Nord-Norge	13.4.2011	Regional kvalifiseringsstøtte innen alle innsatsområdene	3,0	25
		Regionale forskerprosjekter innen verdiskaping og innovasjon i nordlig næringsliv, klimatilpasning og næringer i nord, regional velferdsutvikling i nordområdene og grenseoverskridende regional utvikling i nordområdene.	20,8	52
		Regionale institusjonsprosjekter innen regional velferdsutvikling i nordområdene og grenseoverskridende regional utvikling i nordområdene.		10
	12.10.2011	Regional kvalifiseringsstøtte innen alle innsatsområder (se nedenfor)	3,0	27

Region	Frist	Prosjekttyper og tema	Ramme (mill. kr)	Mottatte søknader i 2011
..... Nord-Norge (forts.)	12.10.2011	Regionale offentlige prosjekter og regionale bedriftsprojekter innen verdiskaping og innovasjon i nordlig næringsliv, klimatilpasning og næringer i nord, regional velferdsutvikling i nordområdene og grenseoverskridende regional utvikling i nordområdene	11,0	3 bedr.p. 4 off.p.
		Regionale institusjonsprojekter innen verdiskaping i nord og klimatilpasninger og næringer i nord		22
	Regionale bedriftsprosjekt innen temaet ny teknologi i akvakulturnæringa (Fellesutlysning med Midt-Norge og Vestlandet. Utlysningen var på 8 mill. kr og det er ført opp 2,67 mill. kr på hver region)	2,67	1 (Sendt Nord-Norge)	
Oslofjord-fondet	13.4.2011	Regional kvalifiseringsstøtte innen teknologi, energi og miljø, velferd, helse og omsorg, reiseliv, opplevelsesnæringer og attraksjonskraft samt utdanning og opplæring	6,0	53
	12.10.2011	Regionale bedriftsprojekter innen energi og miljø samt teknologi.	20,0	22
		Regionale offentlige prosjekter innen reiseliv, opplevelsesnæringer og attraksjonskraft		5
		Regionale offentlige prosjekter, regionale bedriftsprojekter samt forskerprosjekt innen offentlig sektors behov for helse- og omsorgstjenestene og teknologi for den aldrende befolkning. (Fellesutlysning med Oslofjordfondet. Utlysningen var på 30 mill. kr, det er ført opp 15. mill. kr på hver region).	15,0	5 off.p. 1 bedr.p. 4 forsk.p. (sendt Oslofj.f.)
		Regionale bedriftsprojekter og regionale forskerprojekter innen teknologisamarbeid for fremtidens produkter (Fellesutlysning med Innlandet, samlet ramme var 10 mill. kr, det er ført opp 5 mill. kr på hver region)	5,0	0 (søkn. kommer i 2012)
Vestlandet	13.4.2011	Regionale kvalifiseringsprosjekt innen fire tema: a) bærekraftig matproduksjon i grønn og blå sektor, b) energi og maritim sektor, c) offentlige utviklingsoppgaver på Vestlandet og d) bærekraftig reiseliv	6,0	76
	13.10.2011	Regionale bedriftsprosjekt innen bærekraftig matproduksjon i grønn og blå sektor	6,5	13
		Regionale bedriftsprosjekt innen energi og maritim sektor	6,5	6
		Regionale offentlige prosjekt til offentlige utviklingsoppgaver på Vestlandet	8,6	12
		Regionale bedriftsprosjekt innen temaet ny teknologi i akvakulturnæringa (Fellesutlysning med Nord-Norge og Midt-Norge. Utlysningen var på 8 mill. kr og det er ført opp 2,67 mill. kr på hver region)	2,67	4 (sendt Vestlandet)
Til sammen			268,5 – 275,5	499

Hovedtendensen er at utlysningene treffer viktige forskningsbehov i regionene, men arbeidet med å utveksle erfaringer knyttet til utlysninger og oppbygging av gode prosjektporteføljer vil selvsagt fortsette.

3.2 Tilsagn og prosjekttyper

I alt ble det i 2011 bevilget 191,8 mill. kr som følge av utlysningene. Tilsvarende beløp i 2010 var 172,3.

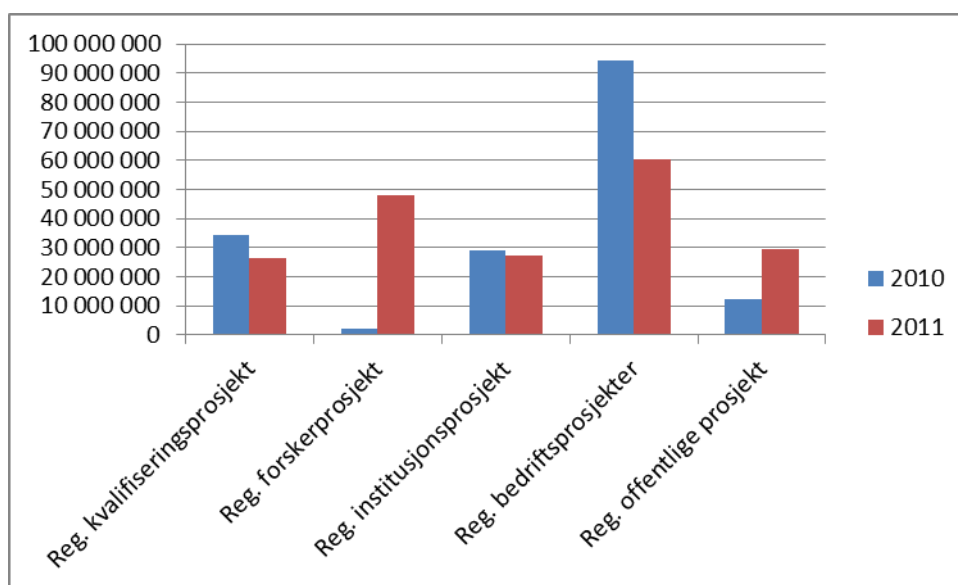
Tabell 3.2.1 på neste side viser tilsagnene etter utlysningene i 2011 fordelt på ulike regioner og prosjekttyper. Her er, som tidligere nevnt, tatt med bevilgninger foretatt også tidlig i 2012, slik at en får med alle bevilgninger basert på utlysningene i 2011. Regionale bedriftsprosjekt er den søknadstypen som mottar mest midler, også etter utlysningen i 2011, deretter kommer regionale forskerprosjekt og regionale offentlige prosjekt. Fondsregion Hovedstaden utlyste midler til kvalifiseringsprosjekt i desember 2011 med løpende frist. Det kom, naturlig nok, ikke inn søknader på denne utlysningen i 2011. Bevilgninger fra denne utlysningen er derfor ikke med i oversikten.

Tabell 3.2.1: Bevilgning til ulike søknadstyper fra 2011 fordelt etter region

Region	Kvalif.prosj.	Forskerprosj.	Instit.prosj.	Bedr.prosj.	Off.prosj.	SUM
Agder	800 000		4 500 000	1 209 000		6 509 000
Hovedstaden		18 328 000			14 294 000	32 622 000
Innlandet	1 508 000	3 034 000	6 995 000	4 100 000		15 637 000
Midt-Norge	6 739 000		5 743 000	16 286 000		28 768 000
Nord-Norge	7 045 000	15 874 000	10 000 000		2 000 000	34 919 000
Oslofjordfondet	3 600 000	10 621 000		24 932 000	3 000 000	42 153 000
Vestlandet	6 850 000	600 000		13 948 000	10 076 800	31 474 800
Totalt	26 542 000	48 457 000	27 238 000	60 475 000	29 370 800	192 082 800

Kilde: Forskningsrådets tilsagnsoversikt

Figur 3.2 nedenfor illustrerer endringene i innretningen av utlysningene, og dermed også tilsagnene, fra 2010 til 2011:

FIGUR 3.2: TILSAGN ETTER UTLYSNINGENE I 2010 OG 2011 ETTER PROSJEKTTYPE

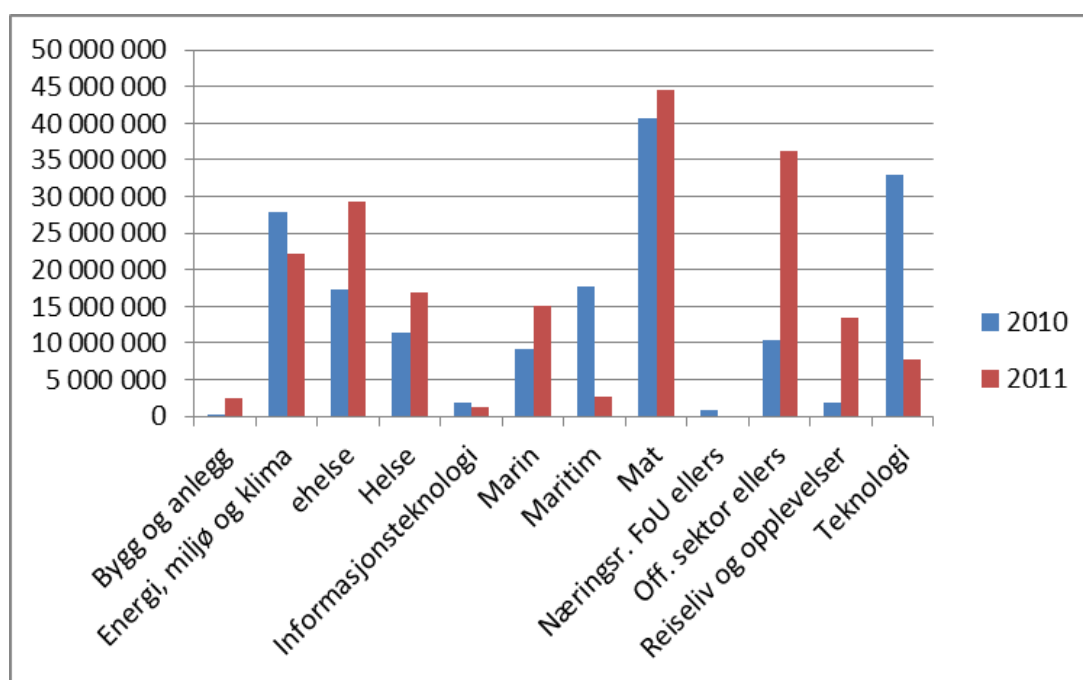
Den mest markante endringen er økningen i bevilgninger til forskerprosjekt, men vi ser at søknadstypen regionale offentlige prosjekt også har gått betydelig opp. Som omtalt i neste avsnitt har ikke bevilgningene til offentlige forvaltnings- og tjenestytende intitusjoner gått opp i tilsvarende grad fordi flere regioner har valgt å la universiteter og høgskoler stå som prosjektansvarlige institusjoner for denne prosjekttypen.

Figuren ovenfor viser at prosjekttypen regionale bedriftsprosjekt, det vil si næringslivet, mottar vel 30 millioner mindre av midlene etter utlysningen i 2011 enn de gjorde fra utlysningene i 2010, dette på tross av at det utlyses et større beløp og at andelen av søknader fra næringslivet er om lag den samme som i 2010 (jfr. tabell 1.1.2, side1). Den prosentvise andelen av bevilgningene til næringslivet sank fra 59 % i 2010 til 37 % i 2011. Dette er et resultat av en ønsket prioritering av offentlig sektor, men også et resultat av at universitetene og høgskolene har fått en større andel av bevilgningene fordi regionene har hatt flere utlysninger av forsker- og institusjonsprosjeKter. Over 70 mill. kr ble utlyst til slike prosjekt i 2011 mot ca. 20 mill. kr i 2010.

3.3 Tilsagn etter tema

I figur 3.3 nedenfor er bevilgningene i 2010 og 2011 fordelt på ulike tema. Fordelingen i 2010 avviker litt fra forrige årsrapport idet vi har gjennomført kategoriseringen på nytt og brukt samme type kategorier for 2010 og 2011³.

Energi, miljø og klima er en svært vid kategori, men er en følge av at flere av regionene slår sammen disse temaene i sine utlysninger. Energiproduksjon innen fornybar energi utgjør hovedtyngden, men temaet omfatter også prosjekter innen avfallshåndtering, energieffektivisering, biologiske fag, miljøovervåkning og økologi.

Figur 3.3: Tilsagn 2010 og 2011 etter hovedtema

Helse (inkl. ehelse) og mat er de to viktigste temaene i volum. I 2011 var bevilgningene til helseprosjekter 41,5 mill. kr (eller 21,6 % av totalen) og til mat 44,4 mill. kr (eller 23,1 % av totalen). Det har vært problematisert at prosjektene som støttes innen ehelse og helse i noen grad tar opp tema som det også forskes på i de nasjonale programmene innen helseforskningen. Vi har ikke kunnet gjennomføre noen detaljert analyse av dette, men det må påpekes at en viktig konklusjon fra forskningen innen helsesektoren er at mye av utfordringene knyttet til det å ta resultatene i bruk bunner i organisatoriske barrierer. Det kan styrke gjennomføringen av de mange nyvinningene for eksempel innen ehelse at regionale aktører selv griper fatt i de aktuelle utfordringene og gjennomfører forskningsbaserte innovasjonsprosesser.

Ca. en fjerdedel av forskningsprosjektene innen ehelse gjennomføres av private aktører.

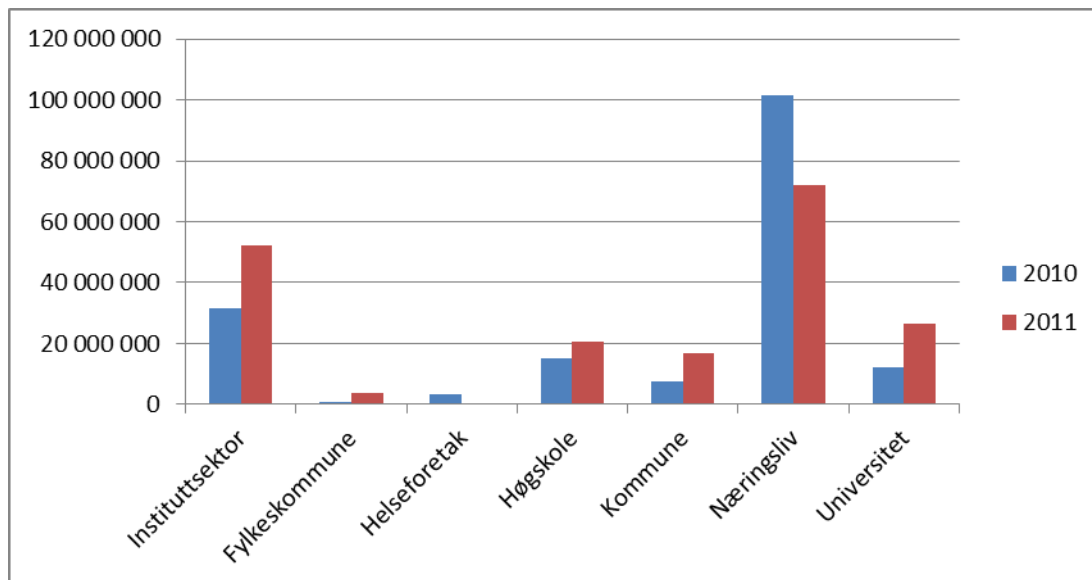
3.4 Offentlig sektor

Ser vi på innkomne søknader (Tabell 1.1.-1, side 1) var det færre søknader som kom inn fra offentlig sektor (helseforetak og offentlige etater) i 2011 enn i 2010. Dette skjedde på tross av en noe sterkere satsing på utlysning av midler til regionale offentlige prosjekt i 2011. Av de 259 søknadene om regional kvalifiseringsstøtte kom bare 12 fra institusjoner i offentlig sektor (helseforetak, kommuner, fylkeskommuner eller offentlige foretak). Kun 4 av disse søk-

³ Bakgrunnstallene for figuren finnes i tabell V-4 i vedlegget, som også deler tema opp i om prosjektene er tydelig rettet mot næringsmessige problemstillinger eller problemstillinger rettet mot offentlig sektor.

nadene ble innvilget. Dette er en noe lavere innvilgelsesprosent (33 %) enn gjennomsnittet for forprosjekt (40 %), jfr. tabell 3.1.1. Av de 32 søknadene på regionale offentlige prosjekt var 20 fra offentlige institusjoner. Seks av disse (30 %) ble innvilget, en noe lavere innvilgelsesprosent enn for de regionale bedriftsprosjektene (36,6 %). De 10 øvrige regionale offentlige prosjektene kom fra universiteter, høyskoler eller forskningsstiftelser.

Selv om søknadene fra offentlig sektor er færre og innvilgelsesprosenten relativt lav mottar søknadene fra offentlig sektor likevel en noe større andel av bevilgningene i 2011. Dette går fram av figur 3.4-1 nedenfor (Tall hentet fra tabell V-3 og V-5 i vedlegget).

FIGUR 3.4-1: BEVILGET BELØP TIL ULIKE SØKERGRUPPER I 2010 OG 2011

Flere av disse utlysningene rettet mot forskningsmiljøene åpnet for tema med relevans for offentlig sektor. Dette innebærer at tema og problemstillinger som er relevante for offentlig sektor har også fått en økt oppmerksomhet fra 2010 til 2011. I figur3.4-2 nedenfor har vi trukket ut prosjekter med formål som er direkte relevante for offentlig sektor:

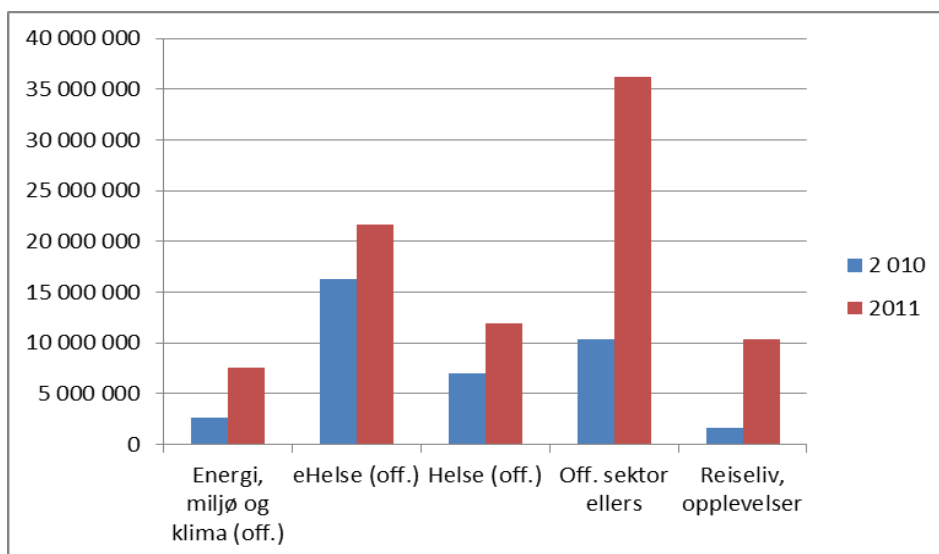

FIG 3.4-2: BEVILGNINGER TIL PROSJEKT MED FORMÅL RETTET MOT OFFENTLIG SEKTOR

Bevilgningene til formålene vist i figuren ovenfor utgjorde samlet sett i 2010 37,9 mill. kr eller 22 % av de totale bevilgningene i 2010, mens de i 2011 utgjorde 87,9 mill. kr eller 45,8

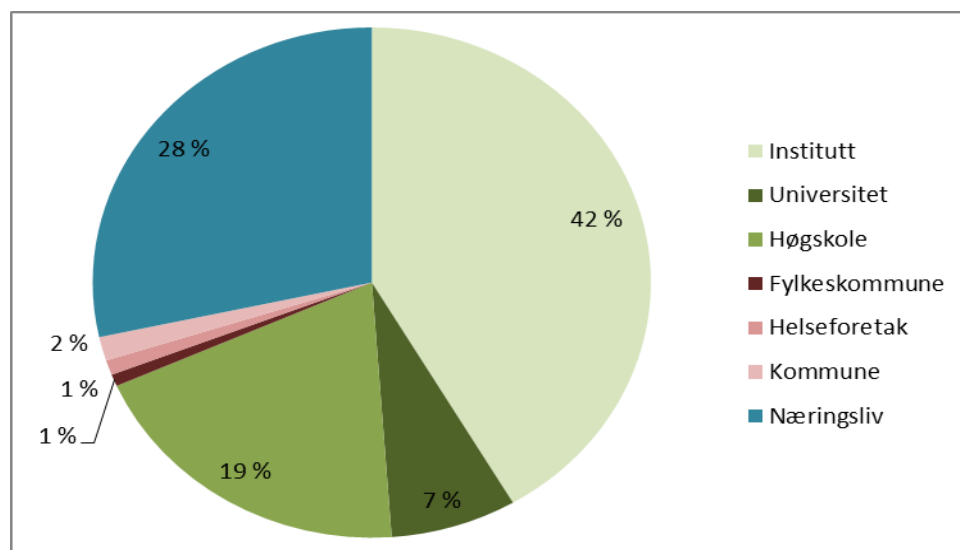
% av bevilgningene. Hadde vi tatt med bedriftsprosjekter med tema ehelse og helse ville vi fått med ca halvparten av bevilgede beløp i 2011.

Utvikling av offentlig sektor er med andre ord et meget viktig tema for prosjektene som støttes av de regionale fondene. Selv om bevilgede midler til offentlig sektor øker noe fordi søknadene fra offentlige aktører er større enn i 2010, er det fortsatt utfordringer når det gjelder å utvikle offentlig sektor som prosjektansvarlige søkere av forskningsprosjekt knyttet til egne problemstillinger. Dette er en utfordring også for forskningsmiljøene, som i større grad kan involvere offentlig sektor som samarbeidspartner og kanskje også som prosjektansvarlig isntitusjon for problemstillinger de arbeider faglig med. De regionale styrene har styringsmuligheter gjennom å stille krav om offentlig involvering, særlig i de regionale institusjonsprosjektene, men også i forskerprosjektene.

Fondsregion Midt-Norge offentliggjorde på tampen av 2011 en utlysning rettet direkte inn mot innovasjoner offentlig sektor. Det ble utlyst både kvalifiseringsprosjekt og offentlige innovasjonsprosjekt. Kommuners innovasjoner skulle prioriteres. Flere av de andre fondene fortsetter også en målrettet innsats mot offentlig sektors behov for kunnskap og temaet blir behandlet på fondenes årskonferanse i 2012.

3.5 Kvalifiseringsprosjektene

De regionale kvalifiseringsprosjektene er viktige for mobiliseringen til forskning og for prosjektene som kan prege seinere års bevilgningsprofil. I figur 3.5 nedenfor har vi satt opp en fordeling av hva slags type institusjoner som mottok støtte til kvalifiseringsprosjekt etter utlysningene i 2011:

FIGUR 3.5: FORDELING AV BEVLINGNINGER TIL KVALIFISERINGSSTØTTE
 (Etter utlysningene i 2011)

Figuren illustrerer den svake deltakelsen fra offentlige institusjoner som vi beskrev i forrige avsnitt. De hadde 7 % av søknadene, men fikk, som figuren viser bare 4 % av midlene.

Fra næringslivet kom det inn ca. 120 søknader om kvalifiseringsstøtte i 2010. I 2011 kom det inn nesten like mange (113), på tross av at det totale antallet kvalifiseringssøknader gikk ned fra 374 til 259. Andelen søknader fra næringslivet økte altså fra 32,1 % til 43,6 %. Interessen fra næringslivet holder seg, men vi ser at næringslivet likevel bare mottar 28 % av bevilgningene til kvalifiseringsprosjektene etter utlysningene i 2011.

De store mottakerne av kvalifiseringsstøtte etter utlysningene i 2011 er institutter, universiteter og høyskoler. De utgjør bare ca halvparten halvparten av søknadsmengden til kvalifiseringsstøtteordningen, men mottar 68 % av midlene. Dersom dette er et uttrykk for at de bruker denne ordningen til å utvikle nye prosjekt med nye samarbeidspartnere i næringsliv og forvaltning kan dette være helt i tråd med formålet med ordningen. Likevel kan det være grunn til å anta at det ville være bedre om de i noe større grad var med og bidro til at offentlige institusjoner og bedrifter fikk fram gode søknader om kvalifiseringsstøtte, framfor at såpass erfarne søkergrupper fikk en så vidt stor andel.

Videre studier av hvordan løpene går videre fra kvalifiseringsstøtten vil være interessante både for å fastslå om ordningen fungerer etter hensikten og for å kartlegge mobiliseringsforløp knyttet til utvikling av forskningsprosjekt i næringsliv og forvaltning.

3.6 Oppsummering

Beløpene utlyst til regionale kvalifiseringsprosjekter var om lag de samme i 2011 som i 2010, men det kom inn langt færre prosjekter, trolig fordi utlysningen i 2010 i noen grad dekket et oppdemmet behov for denne type prosjekt. De regionale kvalifiseringsprosjektene er likevel fortsatt en viktig mobiliseringsmulighet for å kunne dra i gang forskningsbaserte innovasjonsprosesser i næringslivet. Lavt antall søknader og relativt lav innvilgelsesprosent på søknadene fra offentlig sektor i denne søknadsgruppen viser at det fortsatt er behov for et betydelig mobiliseringsarbeid rettet mot offentlig sektor. Det kan være interessant å studere spesielt hvordan kvalifiseringsstøtten til institutter, universiteter og høyskoler fungerer i mobiliserings- til forskningsaktivitet i næringsliv og forvaltning.

Utløsningene i 2011 representerer en økt satsing på problemstillinger relevante for offentlig sektor. Offentlige forvaltnings- og tjenesteytende institusjoner responderte ikke kraftig på dette og det er fortsatt en utfordring å engasjere slike institusjoner som ansvarlige for forskningsprosjekt. Når bevilgningene til prosjekter i regi av denne type offentlige institusjoner likevel økte noe skyldes det at prosjektene som fikk gjennomslag var noe større enn i 2010. Tematikken i utlysningene var også rettet mer inn mot offentlig sektor, noe som har ført til at midlene til prosjekter rettet mot problemstillinger innen offentlig sektor har økt og i 2011 utgjorde nesten halvparten av bevilgningene.

Behovet for å rette mobiliseringsprogram som for eksempel VRI inn mot offentlig sektor er interessant å diskutere. I Midt-Norge har en ønsket å bygge videre på de positive erfaringene som er gjort når det gjelder å bruke VRI til å mobilisere til forskning i næringslivet og fra 2011 av utvidet VRI til også å gjelde offentlig sektor.

Fondene prioriterte i 2011 i større grad utlysninger rettet mot forskningsmiljøene i form av regionale forskerprosjekter og institusjonsprosjekter. Responsen på disse utlysningene var gjennomgående meget god, noe som førte til betydelig «oversøking» og dermed relativt lave innvilgelsesprosenter. Det ville være interessant å kunne analysere nærmere i hvilken grad den store søknadsmengden fra institutter og U&H-sektoren faktisk representerer nye prosjekt eller om de først og fremst har sett de regionale fondene som en ny finansieringsmulighet for den type forskningsprosjekter de ellers ville ha søkt gjennomført.

Næringslivets andel av bevilgningene er sunket betydelig fra 2010 til 2011, først og fremst som et resultat av en endret innretning på utlysningene som er beskrevet ovenfor. Innvilgelsesprosenten for søknader fra næringslivet er om lag den samme som i 2010. Søknadsmengden, særlig til kvalifiseringsprosjektene, tilsier at næringslivet fortsatt har stor interesse for de regionale fondene.

4 Økonomi

4.1 Bevilgninger, tildelinger og overførte midler

Fondene fører sine regnskaper på litt ulike måter, slik at det er vanskelig å lage en felles oversikt. I tabellen nedenfor gjengis derfor bare noen nøkkeltall som belyser de ulike fondenes disposisjoner og i hvilken grad de har tilgjengelige midler som kan brukes på bevilgninger i 2012 og utover. Det må tas forbehold om at opplysningene gitt i de respektive årsmeldingene er tolket riktig.

Bunden egenkapital er først og fremst kapital som er bundet i tilsagn til prosjekter eller annen gjeld. Midler som er tildelt av 15 % - potten og ennå ikke fordelt til prosjekter regnes i denne sammenheng som «frie midler» i den forstand at de kan benyttes til tildelinger i 2012 og framover, men deler av dette vil være bundet opp i samband med utlysninger som er foretatt i 2011, men der søknadene avgjøres tidlig i 2012.

Tabell 4.1.1: Noen nøkkeltall fra fondenes økonomioversikter

	Bevilget fra Kd i 2011	15 % potten	Renter	Adm. utgifter	Utbetalt i 2011	Bunden egenkap.	«Frie midler»
Agder	13 685 000		950 082	1 054 211	2 514 250	17 576 250	7 732 486
Hovedstaden	28 190 000	7 000 000	1 507 437	1 738 123		1 437 500	33 521 814
Innlandet	15 416 000	6 000 000	1 090 748	1 373 907	1 320 746	28 402 250	7 171 872
Midt-Norge	24 959 000		1 516 682	1 422 860	12 817 500	42 576 964	5 595 628
Nord-Norge ^{*)}	31 920 000			2 719 569			
Oslofjordfondet	33 833 000	10 000 000	1 708 439	1 566 971	11 818 250	21 328 750	43 824 221
Vestlandet	30 752 000	8 000 000	2 329 193	2 172 774	8 148 285	52 542 615	10 349 109
SUM	219 000 000	31 000 000		10 994 204			

Kilde: Fondenes årsberetninger

^{*)} Nord-Norge leverte ikke fullstendig regnskap i forbindelse med årsrapporteringen

5 Resultatrapportering

5.1 Bevilgninger i 2011

Det ble bevilget i alt kr 188 796 800 kr i løpet av kalenderåret 2011 mot 57 615 500 i 2010. Deler av dette var bevilgninger som følge av utlysninger i 2010. Også i 2011 ble hovedtyngden av bevilgningene knyttet til utlysningene i oktober foretatt i styremøter tidlig året etter. Dette er bakgrunnen for at vi konsekvent (unntatt i dette avsnitt 5.1!) har brukt tall for bevilgninger som er resultat av søknadene i 2011 i denne rapporten, ikke de bevilgningene som er foretatt i 2011. For senere å kunne summere opp tall for bevilgninger de enkelte år gjengir vi i avsnitt T.1 i tabellvedlegget oversikter over de bevilgningene som faktisk ble foretatt i 2011.

5.2 Øvrige indikatorer

Arbeidet med å utvikle et system for elektronisk rapportering ble noe forsinket, men ble klart ved årsskiftet. Regionene har samlet inn års- og sluttrapporter fra tidlig i 2012, men resultatene fra dette har i varierende grad kommet med i deres årsrapporter. De av fondene som har rukket å rapportere på indikatorer rapporterer følgende:

Tabell 5.2.1: Oversikt over resultatindikatorer

	Agder	Innlandet	Oslofj.f.	Vestland et
Resultatformidling				
Formidl, tilt. mot relevante målgrupper	53	4	55	38
Almenrettede formidl.tiltak	3	1	6	2
Oppslag i massemedia (inkl nettaviser)	39	2	17	8
Publikasjoner				
Vitenskapelige tidsskr.		2	5	4
Andre faglige tidsskrifter		3	12	4
Utgitte bøker		0	0	
Publiserte foredrag nasjonalt	2	0	19	
Publiserte foredrag internasjonalt	1	0	9	
Øvrige Rapporter, foredrag, presentasjoner	> 1	4	10	26
Videreføring fra kvalifiseringsprosjekt				
Nye søknader	3	18	37	Flere
Nye patenter/prosesser/produkter	8			4
Nye foretak	1			

Kilde: Fondenes årsberetninger

Tabellen ovenfor gjelder prosjektene. I tillegg kommer tiltak iverksatt av fondsregionene selv.

Tabellvedlegg

T.1 Bevilgninger foretatt i 2011

Tabell V-1: Bevilgninger foretatt i 2011 fordelt etter region og prosjekttype

Region	Kvalif.prosj.	Forskerprosj.	Instit.prosj.	Bedr.prosj.	Off.prosj.	SUM
Agder	800 000			8 952 000		9 752 000
Hovedstaden	5 355 000					5 355 000
Innlandet	1 708 000	3 034 000	6 995 000	10 393 000		22 130 000
Midt-Norge	11 712 000		8 000 000	26 772 000		46 484 000
Nord-Norge	7 045 000	15 874 000		14 760 000	6 000 000	43 679 000
Oslojordfondet	4 147 000		12 400 000	10 000 000	3 100 000	29 647 000
Vestlandet	6 850 000	600 000	585 000	13 638 000	10 076 800	31 749 800
Totalt	37 617 000	19 508 000	27 980 000	84 515 000	19 176 800	188 796 800
	20 %	10 %	15 %	45 %	10 %	100 %

Kilde: Forskningsrådets tilsagnsoversikt

Tabell V-2: Bevilgning foretatt i 2011 etter formål

Formål/bransje	Beløp	% - andel
Bygg og anlegg	595 000	0,3 %
Energi, miljø og klima	8 735 000	4,6 %
Energi, miljø og klima (nær.)	16 325 000	8,6 %
Energi, miljø og klima (off.)	5 522 000	2,9 %
Helse (eHelse/næring)	1 400 000	0,7 %
Helse (eHelse/off.)	12 496 800	6,6 %
Helse (næring)	3 905 000	2,1 %
Helse (off.)	8 937 000	4,7 %
Humaniora	2 994 000	1,6 %
Informasjonsteknologi	1 470 000	0,8 %
Marin	7 100 000	3,8 %
Maritim	15 309 000	8,1 %
Mat	43 743 000	23,2 %
Næringsrettet FoU ellers	305 000	0,2 %
Off. sektor ellers	22 085 000	11,7 %
Reiseliv, opplevelser	5 395 000	2,9 %
Reiseliv, opplevelser (nær.)	800 000	0,4 %
Teknologi	31 680 000	16,8 %
TOTALT	188 796 800	100,0 %

Kilde: Forskningsrådets tilsagnsoversikt

Tabell V-3: Bevilgning etter prosjektansvarlig institusjon

Type institusjon	Beløp	% - andel
Instituttsektor	36 430 000	19,3 %
Fylkeskommune	800 000	0,4 %
Helseforetak	3 250 000	1,7 %
Høgskole	28 645 800	15,2 %
Kommune	9 470 000	5,0 %
Næringsliv	95 582 000	50,6 %
Universitet	14 619 000	7,7 %
Totalt	188 796 800	100,0 %

Kilde: Forskningsrådets tilsagnsoversikt

T.2 Samlede bevilgninger fra utlysningene i 2011

Det ble bevilget totalt kr 192 082 800 som resultat av utlysningene i 2011 når vi tar med bevilgninger gjort fram til og med styremøtet i fondsregion Nord-Norge den 28. februar. Det alt vesentlige av søknadene fra 2011 er da avgjort.

Bevilgninger fordelt på region og søknadstyper går fram av tabell 3.2.1 på side 12.

Nedenfor gjengir vi tallene for innvilgede søknader fra 2011-utlysningene fordelt etter formål.

Tabell V-4: Bevilgninger fra utlysningene i 2011 fordelt etter formål

Formål/bransje	Beløp	%-andel
Bygg og anlegg	2 410 000	1,3 %
Energi, miljø og klima	650 000	0,3 %
Energi, miljø og klima (nær.)	13 987 000	7,3 %
Energi, miljø og klima (off.)	7 522 000	3,9 %
Helse (eHelse/næring)	7 722 000	4,0 %
Helse (eHelse/off.)	21 860 800	11,3 %
Helse (off.)	11 877 000	6,2 %
Humaniora	4 994 000	2,6 %
Informasjonsteknologi	1 320 000	0,7 %
Marin	15 142 000	7,9 %
Maritim	2 740 000	1,4 %
Mat	44 438 000	23,2 %
Off. sektor ellers	36 215 000	18,9 %
Reiseliv, opplevelser (off.)	10 395 000	5,4 %
Reiseliv, opplevelser (nær.)	3 100 000	1,6 %
Teknologi	7 710 000	4,0 %
Totalt	192 082 800	100,0 %

Kilde: Forskningsrådets tilsagnsoversikt

Tallene i tabell V-4 ovenfor, sammen med tilsvarende tall for 2010, danner grunnlag for figur 3.3. En del av hovedtemaene er delt inn i prosjekt med offentlig eierskap eller tydelig offentlig adresse for problemstillingene og tilsvarende privat eierskap/adresse for problemstillingene. Den delen av reiselivsprosjektene som ikke har privat eierskap/tydelig næringsrettet problemstilling antar vi først og fremst legger grunnlaget for offentlig reiselivspolitik. Dette gir grunnlag for figur 3.4 – 2 på side 14, der alle grupperingene merket («off.») inngår i oversikten over offentlig rettede prosjekter.

Tabell V-5: Bevilgninger fra utlysningene i 2011 fordelt etter mottakende institusjonstype

Type institusjon	Beløp	% - andel
Instituttsektor	52 337 000	27,2 %
Fylkeskommune	3 800 000	2,0 %
Helseforetak	250 000	0,1 %
Høgskole	20 380 800	10,6 %
Kommune	16 794 000	8,8 %
Næringsliv	71 922 000	37,5 %
Universitet	26 599 000	13,8 %
Totalt	192 082 800	100,0 %

Kilde: Forskningsrådets tilsagnsoversikt

Tallene i tabell V-5 ovenfor danner grunnlaget for figur 3.4 – 1 på side 14.